

ÅRSBERETNING 2023

Den Selvejende Institution AQUA Akvarium & Dyrepark

Protector: H.K.H. Prins Joachim

Ledelsen

Lisbeth Skovmand Høgh, adm. Direktør
Bjarke Birkeland, Formidlings- og udstillingschef
Morgen Vissing, Zoologisk chef
Ditte Bruun Borba, Marketingchef
Anita Fangel, Service/salg

D.S.I. AQUA Akvarium & Dyreparks bestyrelse

Frank Borch-Olsen
FORMAND
Direktør, Frank Borch A/S

Thomas Kingo Karlsen
NÆSTFORMAND
Ejer, Kingo Karlsen A/S

Lars Hedegaard
Silkeborg Byråd

Annette Roed
Region Midtjylland

Jens Hausted
Adm. direktør, Dansk Kyst- og Naturturisme

Bjørn Bajlum
Udpeget for Silkeborg Byråd

Niels Thorslund
Regionsdirektør, Nordea

Helga Sandorf Jacobsen
Silkeborg Byråd

Tenna Riis
PhD, Professor, Aarhus Universitet

Et år med styrkelse af AQUAs DNA

Af Lisbeth Skovmand Høgh, Adm. direktør

2023 blev året, hvor Knud Bundgaard, direktør for både DSI AQUA Akvarium & Dyrepark og DSI Ferskvandscentret, besluttede at gå på pension ultimo maj. Rollen som direktør for AQUA Akvarium & Dyrepark tilfaldt undertegnede, der gennem 5 år havde varetaget jobbet som overordnet chef for AQUA. Bestyrelsen ønskede på den måde at styrke arbejdet inden for de to fonde.

Året startede med stor usikkerhed omkring, hvordan økonomien globalt og nationalt ville udvikle sig. Stigende renter og inflation og stadig usikkerhed på energimarkederne gjorde det samlet set meget svært at se ud i fremtiden og vide, hvad vi skulle forvente os af året 2023.

I juni 2023 fejrede vi, at det var 30 år siden AQUA Akvarium & Dyrepark åbnede, med et stort biodiversitetstemaevent og aktiviteter i jubilæumsweekenden. Der blev afholdt flere forskellige dyrefodringer, formidlingsindslag og sjove aktiviteter, der alle tog udgangspunkt i AQUAs oprindelige DNA – dansk natur, mangfoldighed og naturbevarelse. 30 år efter AQUA blev dannet er hele formålet og fokusområdet for AQUA stadig meget relevant. Der er stadig stort behov for at tale om vores danske natur og opbygge naturdannelse.

I 2023 fik legepladsen et ekstra oplevelseslag, for at tydeliggøre sammenhængen med resten af oplevelsen om den danske natur. Vipper til de yngste formet som dyr fra den danske natur og elementer formet som meget store planter, der ses nær de ferske vande, gør det tyde-

ligt, at vi i AQUA ved alle aktiviteter og oplevelser tager udgangspunkt i dansk natur.

Moderne zoologiske anlæg, som AQUA Akvarium & Dyrepark, arbejder med meget andet end den gæsteoplevelse, vi tilbyder de besøgende i åbningstiden. Ud over et stærkt fokus på formidling og udbredelse af naturviden og -oplevelser, arbejder vi for at fremme naturen og bevare biodiversitet. I 2023 bidrog vi fx til bevarelse af den søhøjlandske strandtudse – en meget lille og sårbar population af indlandsstrandtudser. Vores dygtige dyrepassere varetager pasningen af tudser fra de indsamles som æg til de er færdigudviklet til små tudser. Det kræver en meget specifik faglig viden og ekspertise. Det var en stor succes og personalet fra dyreafdelingen genudsatte sammen med Silkeborg Kommune et stort antal strandtudser i forskellige stadier hen over sommeren og sensommeren. Denne metode sikrer optimal overlevelse af flest mulig af årets yngel og kan være med til at forhindre at den søhøjlandske strandtudse uddør.

Året 2023 har også i høj grad stået i den grønne omstillings navn. AQUA har en mangeårig tradition og dybtliggende fokus på at agere så skånsomt som muligt i forhold til miljø og klima. I 2023 satte vi særligt fokus på emnet og planlagde flere strategiske indsatser. Det har altid fyldt meget og er båret af en grundlæggende tro hos alle i organisationen, at vi med vores formål naturligt forsøger at tage vare på miljø og klima sammen med naturen. Vi er blevet mere bevidste om, at vi ved at fortælle hvad vi gør, samtidig inspirerer og formidler vigtig viden både til samarbejdspartnere og besøgende. Vi fik gennemarbejdet og vurderet alle aktiviteter og i juni kunne vi modtage certificering som Green Attraction efter et halvt år, hvor der blev arbejdet i at

strukturere og skabe overblik over alle de både daglige og isolerede projekter og tiltag. Fra 2023 har AQUA ligeledes indgået i en særlig indsats inden for erhvervsforeningen i Silkeborg – Silkeborg Green Business.

I efteråret blev der inviteret til indvielse af 6 nye specialudviklede shelters. En model der nu benævnes AQUA-shelter af leverandøren. Fra foråret 2024 kan vi derfor tilbyde mulighed for at overnatte i dyreparken, omgivet af skovens lyde og med mulighed for at komme tæt på dyrene i dyreparken og naturen omkring AQUA Akvarium & Dyrepark. Borgmester Helle Gade kom forbi for at klippe det røde bånd og sammen med 200 børn og fremmødte sponsorer gik hun på opdagelse i skovens biodiversitet.

Da året 2023 var afsluttet, kunne vi se tilbage på et år, der var historisk regnfuldt, men med 121.460 besøgende og derfor vejret til trods en lille stigning i besøgstallet – igen. Også tilfredsheden og anbefalingsviljen steg igen i 2023.

Udstilling og Oplevelse

Af Bjarke Birkeland, Formidlings- og udstillingschef

AQUA etablerer nyt formidlingstilbud ”naturen om natten”

AQUA Akvarium og Dyrepark fik i 2023 etableret 6 shelters i vores park. Det nye shelterområde har til formål at gøre naturoplevelser tilgængelige udenfor almindelig åbningstid. Det nye shelterområde er allerede i brug og har givet os mulighed for at vores gæster får helt nye naturoplevelser.

Øget efterspørgsel på Skoletjenesten

Vi oplevede i 2023 en meget høj efterspørgsel efter vores undervisnings- og formidlingsaktiviteter. Især har skoler og gymnasier udenfor Silkeborg Kommune efterspurgt vores formidlingstilbud i 2023. Således endte vi med at have 6031 personer der modtog direkte undervisning igennem AQUAs formidlingsafdeling, hvilket er det højeste antal i alle de år vi har statistik på det.

Styrkelse af formidlingen

I takt med en stigende efterspørgsel på vores formidlingsture og undervisningsforløb har vi i 2023 haft mulighed for at udvide vores formidlingsindsats og øge bemanningen, så der alle weekender i sommerhalvåret er en formidler i AQUA som vores gæster kan møde. Den levende direkte formidling er forsåt vores stærkeste greb som fanger både børn og voksne når der formidles om Danmarks Natur.

Tryk på temaweekender – nyt formidlingstelt

I 2023 har vi afholdt ekstra mange temaweekender og feriearrangementer. Temaweekender bruger vi som en særlig indsats til at zoome ind på særlige emner/nicher

i dansk natur og give vores gæster en ekstraordinær oplevelse. De ekstra tiltag er blevet rigtig godt understøttet af etableringen af vores nye store formidlingstelt som vi fremover bruger til særlige formidlingstiltag. Vi kan på tilslutningen og tilfredsheden ved vores gæster se, at disse særlige weekender fungerer rigtig godt, og vi vil forsætte dette tiltag i 2024.

Natur-camps

AQUAs indsats for at formidle dansk natur i skolebørns ferier er i 2023 styrket. Således afholdt vi både påske-, sommer- og efterårs-camps for børn, der brænder ekstra meget for dansk natur. Her prøver børnene af være dyrepasser for en dag, være på smådyrsfangst, kanotur og ud og se om de kan fange deres første fisk i naturen. Vi afholdte i 2023 camps for flere børn end nogensinde før.

Særlig indsats for borgere med stress, angst, depression, ensomhed

I 2023 afholdt vi i samarbejde med Silkeborg Kommunes outdoor sekretariat og Naturstyrelsen et forløb for sårbare borgere. Forløbene hedder ”Natur på recept” og er forløb der strækker sig over 2 måneder. Her er en række borgere der er stress-, angst- eller depressionsramte ude 2 gange om ugen med en naturvejleder, hvor natur og naturformidling bruges til at give borgerne en højere livskvalitet.

Resultaterne fra de 2 forløb har været virkelig gode og AQUA har efterfølgende forsæt med at tilbyde deltagerne fra de 2 forløb formidlingsture ud i naturen omkring AQUA da

vi kan se vi her gør en forskel. Ligeledes opstartede vi et projekt i samarbejde med foreningen ”Mænds mødesteder”. Projektet går ud på at bruge natur og naturformidling som løftestang for mænd der døjer med ensomhed.

Naturkræfter

Naturkræfter er et friluft- og træningstilbud til mænd, der har eller har haft kræft. Tilbuddet har nogle år på bagen, og også i 2023 var der god brug

Statistik

	Antal brugere 2023	Antal brugere 2022	Antal brugere 2021
Dagtilbud			
	1279	1703	1036
Grundskole			
Silkeborg Kommune	4046 (1284)*	5281 (3466)*	4315 (3508)*
Andre kommuner	2560	3322	2.857
Ungdomsuddannelse			
Gymnasier mm.	1057	1109**	926
Videregående uddannelser			
	420	226	653
Firma/forening			
	1621	1.218	112
Sommerskole			
	969	610	510
I alt	11952	13469	9756

Oversigt over antal brugere, som AQUA Naturfagscenter har haft kontakt med i 2023.
* Tallet i parentes angiver den del af formidlingen for lokale skoler, der har foregået på skolerne/i skolernes nærmiljø. ** Pulje for gymnasier gav øget efterspørgsel.

for tilbuddet, der har været en stor succes. Selve træningen foregår udendørs i skovene omkring Silkeborg, og tilbuddet er et samarbejde mellem Silkeborg Kommune og Naturstyrelsen. Arbejdet består bl.a. i naturpleje, og de konkrete opgaver under åben himmel samt møderne i AQUAs bålhytteområde til bål, kaffe, snak og socialt netværk, er noget som deltagerne sætter stor pris på. Det gør naturvejlederne og de besøgende skoleklasser her på stedet også, da det giver anledning til, at alle mødes på tværs af generationer i samme område og får en snak med hinanden om livets store og små emner.

Darwin & Noa

“Darwin på Noas ark” er undervisningsforløbet, hvor AQUA Naturfagscenter og KK44 (folkekirkens skoletjeneste i Silkeborg) slår pjalterne sammen og tager indskolings elever med på en opdagelsesrejse i religion og naturhistorie. Forløbet var i 2023 fuldt booket op.

Summeret op blev 2023 et fantastisk år for formidlingen i AQUA, vi nåede ud til 9473 gæster med direkte undervisning og formidling, fik en mere robust struktur i vores afdeling og nåede i mål med en række af vores ønskede formidlingstiltag.

Tak for besøget og alle de gode og lærerige oplevelser
– vi glæder os til at se mange glade elever, lærere og andre gæster igen i 2024!

Dyrene i AQUA Akvarium & Dyrepark

Af Morten Vissing, Zoologisk chef

AQUA Akvarium & Dyrepark har siden vi blev grundlagt haft en særlig tilladelse til at indsamle fisk fra samtlige danske ferske vande til udstilling og formidling. Indsamlingen foregik ved elektrofiskeri med godkendt udstyr og personale der har gennemgået et kursus.

Grundet de seneste års tilbagegang af fisk i danske vandløb og søer, blev det diskuteret om den løsning stadig var holdbar og det blev vedtaget, at AQUA ikke længere ville hente fisk fra naturen, medmindre det skete gennem biomanipulation, hvor store mængder fredfisk opfiskes fra næringsbelastede søer og alternativet var, at de blev anvendt til biogas.

Vi har derfor været i en proces med at finde godkendte opdrættere af europæiske ferskvandsfisk samtidig med, at vi har øget indsatsen med selv at avle nye fisk ud fra vores eksisterende bestand. Vi har i 2023 haft succes med opdræt af ørred og karper.

Nyt bæredygtigt tiltag i akvarieudstillingen

Vi har i år fået gennemført vores ønske om en fælles streng for alle indvendige akvarier. Vores akvarier har kørt på hver deres anlæg med pumpe, sandfilter, køl og UV.

Vores akvarie ”Åen” har kørt på sit eget system, da den køles om sommeren af hensyn til laksefiskene. Her benyttede vi kun 60% af filterets driftskapacitet og vi kunne derfor uden problemer føre de indvendige akvarier på dette system. Det betød at vi nu kunne fjerne de mange gamle akvarieanlæg og dermed sænke vores strømforbrug betragteligt. Tiltaget betyder samtidig at vi nu har

samme temperaturer i vores indvendige akvarier som i de udendørs. De følger nu årets rytme og giver større velfærd for vores fisk og øger chancen for at de yngler. Vandplanterne trives også meget bedre i det kølige vand og vi har nu bedre mulighed for at vise danske vandplanter i akvarierne.

I 2023 er der også etableret et nyt akvarium med fiskearten bitterling og dammusling. Bitterlingen er en sydeuropæisk fisk, der er udsat i danske søer, hvor de findes sporadisk i hele landet. De er afhængige af muslinger, hvor de ved hjælp af deres læggerør, lægger æg i muslingen. Her nyder de godt af den beskyttelse, det giver, og uden at det skader muslingen.

Vores gamle hangrævling måtte desværre aflives i starten af året, men vi havde heldigvis mulighed for at få en ny han fra Brno Zoo i Tjekkiet. Den nye han var væsentligt mere aktiv og viril end den gamle og vores grævlingehun tog godt imod ham. Vi har store forventninger om, at de parrer sig til efteråret.

Vores odderpar fik i maj to unger, en han og en hun. Da det var deres tredje kuld, skulle de have navne

der startede med C og vores følgere på Facebook endte med at foreslå Cleo og Coda. Vi er spændte på, hvilke europæiske haver, der skal modtage dem. Det besluttes af avlskoordinatoren for det europæiske avlssamarbejde.

Der var godt gang i folden med vores dværggeder i 2023. De fik hele 10 kid. Folden er en del af vores børneunivers Grønagerhave og det eneste sted, hvor børnene kan få lov at klappe vores dyr. Gederne er så rolige og der er altid en hyggelig stemning omkring dem – både børn, voksne og geder ser ud til at nyde samværet.

Vi ventede igen forgæves på storkeunger. Vores hun er stadig ung og er måske ikke klar endnu eller også mangler kemien bare hos vores storkepar. Vi giver dem dog stadig en chance til at finde ud af det og håber at se unger til næste år. Vores svaneepar lagde 5 æg, men desværre fandt et rovdyr inden for vores hegn og tog alle 5 æg. Vi måtte derfor undvære svaneællinger igen i år. Vores skarver yngede igen tidligt og det samme par nåede at få to kuld unger på vingerne hen over sommeren, så vi i alt fik 6 unger ved skarverne.

AQUA Akvarium & Dyrepark indledte i år et samarbejde med Silkeborg Kommune, Naturstyrelsen og Aqua-Consult om at bevare strandtudsen i Søhøjlandet.

Strandtudsen var længe formodet uddød i Søhøjlandet, men for få år siden opdagede man en lille bestand i en gammel grusgrav. Silkeborg Kommune har været i gang med at etablere egnede vandhuller til projektet og AQUA modtog i maj 4 stykker af fire ægstrengene fundet i de nye vandhuller. Den ene halvdel af haletudserne blev genudsat da de havde udviklet bagben, mens den anden halvdel blev passet til de var fuldt udviklede og derefter sat ud i områderne omkring vandhullerne, hvor æggene blev indsamlet. Hele 784 små strandtudser fik vi udsat.

Dyregruppe	Arter	Dyr
Padder/amphibians	9	61
Fisk/fish	30	3178
Krybdyr/reptiles	9	38
Fugle/birds	4	11
Pattedyr/mammals	14	65
Hvirvelløse dyr/invertebrats	5	82

AQUA AKVARIUM & DYREPARK I TAL

Indtægtsfordeling

- 49% ■ Billetindtægt
- 24% ■ Offentlige tilskud
- 16% ■ F&B og souvenirs
- 5% ■ Sponsorer
- 5% ■ Formidling og Skoletjeneste
- 1% ■ Øvrige indtægter

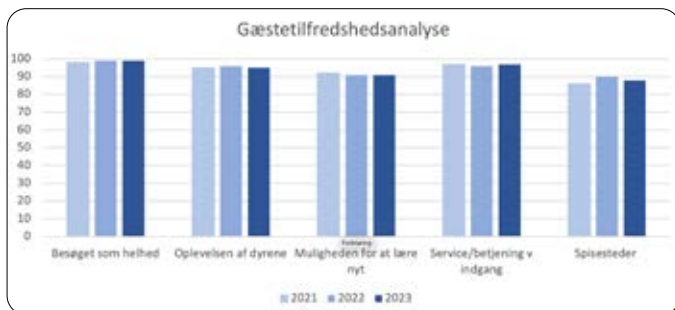
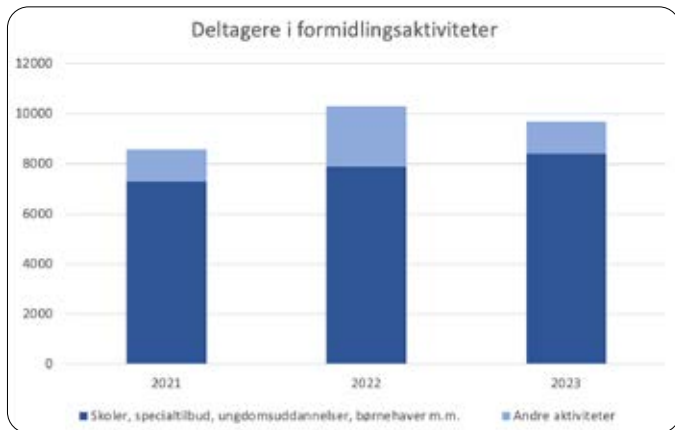
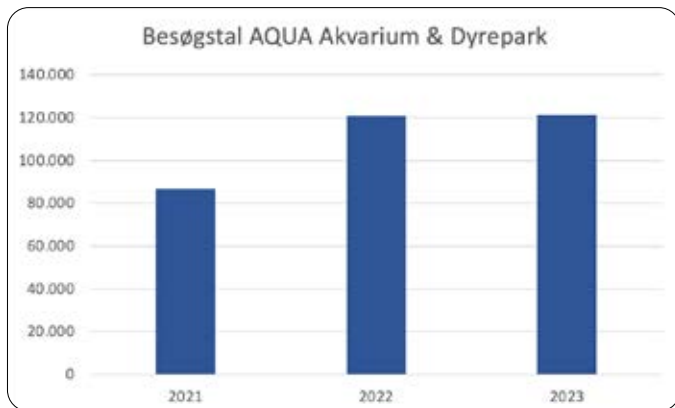

Udgiftsfordeling

- 49% ■ Dritt og service
- 17% ■ Zoo og akvarier
- 16% ■ F&B og souvenirs
- 11% ■ Formidling og Skoletjeneste
- 6% ■ Finansiering og afskrivninger
- 0% ■ Ekstraordinære udgifter
- 0% ■ Øvrige
- 0% ■ Afskrivninger, Finansiering, m.v.

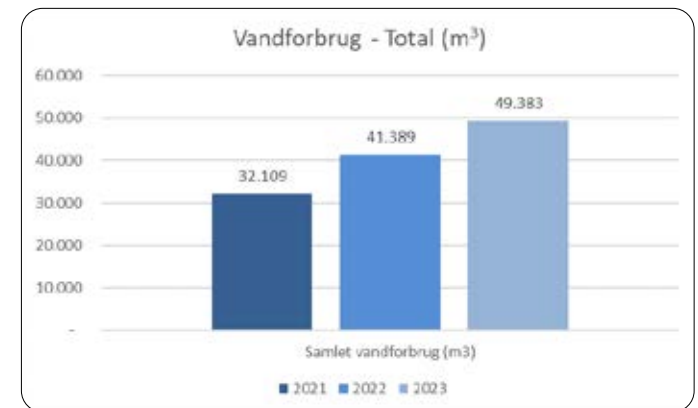
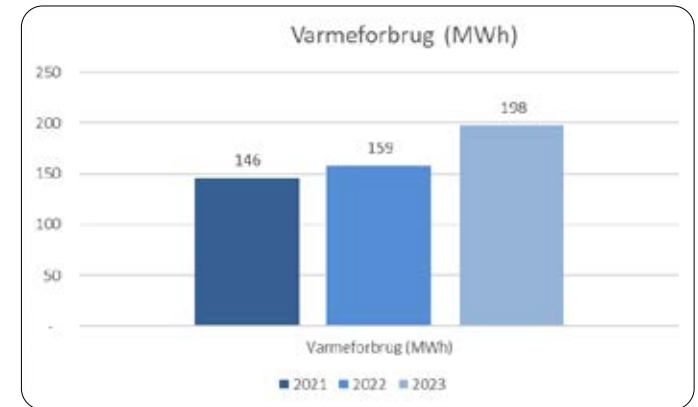
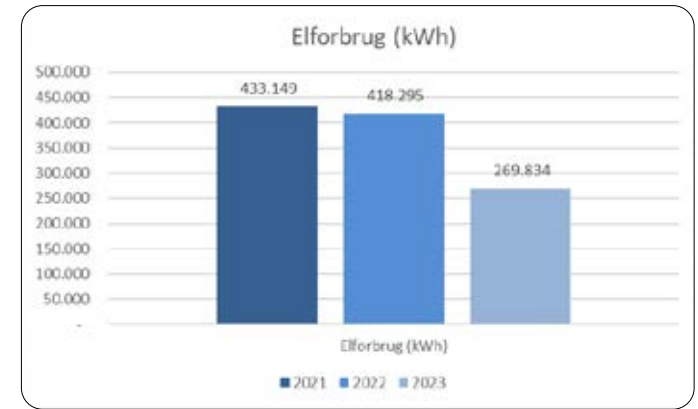

Vi følger udviklingen i gæstetilfredsheden løbende og har hele tiden fokus på at forbedre os, for at de besøgende får det bedste mulige udbytte af deres dag hos os. Det er vigtigt for os og vores arbejde.

SPONSORER

AQUA Akvarium & Dyreparks sponsorer

AQUA Akvarium & Dyreparks arbejde med formidling af den danske natur støttes af en række virksomheder. Vi er utrolig taknemmelige for denne støtte og den opbakning vi mærker. Det er et væsentligt bidrag til de aktiviteter, vi arbejder med både inden for hegn og naturbevarende projekter uden for hegn. Uden sponsernes støtte ville vores samlede virke, vedligehold af de forskellige udstillinger og driften af alle anlæggene samt vores indsatser i naturbevarende projekter ikke være mulig.

Der skal derfor lyde en stor tak for uvurderlig støtte til:

Mallesponsor:

AB Catering

Ørredsponsor

BDO

KeepFocus

Kølegruppen A/S

SOTEA

Kingo Karlsen A/S

Bradals Produkthandel A/S

Aborresponsorer:

Gustav Hansen, murer & entreprenør A/S

Premier Is

Mediehuset Midtjyllands Avis

PROCES-DATA A/S

Dagrofa FoodService A/S

Njord Law Firm

Jydsk Miljø A/S

Lynge Papir & Kontor A/S

Raunstrup a/s

Revisionshuset Tal & Tanker

Hundestejlesponsorer:

Ribu Inventarsnedkeri A/S

H. Reimar Nielsen Ejendomsselskab A/S

Deloitte

Elfac

Funder EL- service A/S

Dansand A/S

Henning Mortensen A/S

X-press Totalservice A/S

Gjerulff Tømrer & Glarmester A/S

Kamark Grafisk A/S

Pederstrup Vognmandsforretning

Tikma A/S

Middelfart Sparekasse

LINAK Danmark A/S

kastrup andersen a/s

Silkeborg Gulvbelægning A/S

Herm. Rasmussen A/S

Bent Brandt A/S

A. Winther A/S

Silkeborg Business

Motorcentrum A/S

Murermester Ove Hansen ApS

Ready2Clean ApS

DAI A/S

GMB Ejendomme

Landinspektørfirmaet LE34 A/S

Midtjysk Malerforretning

